

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 812

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvu lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Volitve zastopnikov osnovnošolskega in meščansko-šolskega učiteljstva v višji šolski svet.

Na temelju razpisa pokrajinske uprave, oddelka za prosveto, s katerim so razpisane nove volitve naših zastopnikov v višji šolski svet, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, organizirane v UJU poverjeništvo Ljubljana, da volijo disciplinirano naše kandidate, ki jih je postavil širji sosvet na svoji seji dne 28. decembra 1922 s soglasnim sklepom ob navzočnosti predsednikov oziroma delegatov vseh okrajnih učiteljskih društev.

Vsak volilni upravičenec voli na podlagi naredb po dva zastopnika kot člana in po dva zastopnika kot namestnika.

Širji sosvet je na svoji seji posebno poudaril princip, da je smatrati namestnike(-ce) popolnoma ravnopravnim prvim članom, ker imajo vsak čas pravico vstopiti za svoje člane na seje višjega šolskega sveta in je zato potreba samo sporazuma med članom in namestnikom(-co).

Naša organizacija izvršuje sklep širjega sosveta in določa za razpisane volitve 3 volilna okrožja, zato določa porazdelitev volilnih upravičencev nastopno:

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Mežiška dolina, Maribor, Maribor (okolica), Maribor (mesto), Sv. Lenart, Ljutomer, Murska Sobota, Dolenja Lenjava, Ormož, Ptuj, Slovenjgradec in Kojnc

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru.

2. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

Namestnika: 1. GODEC MARIJA, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

2. MIKLAČIČEVA JANJA, nadučiteljica v Kranju.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Šmarje - Rogatec, Šoštanj, Slov. Bistrica, Gornji Grad, Savinjsko, Celje, Laško, Kozje, Brežice - Sevnica, Krško, Novo mesto in Litija

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

2. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

Namestnika: 1. MIKLAČIČEVA JANJA, nadučiteljica v Kranju.

2. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Kočevje, Logatec, Ljubljana (okolica), Ljubljana (mesto), Radovljica, Kranj, Kamnik in Črnomelj

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

2. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru

Namestnika: 1. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

2. GODEC MARIJA, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

Pozivljamo vse tovarišice in tovariše, da izpolnijo svoje glasovnice natanko v zgoraj navedenem redu in da se ravnajo točno in vestno do izdanih predpisih in določenih okrožjih ter tako pripomorejo, da se ne izgubi noben naš glas.

Kandidate volimo brez ozira na to, kateremu delu Slovenije pripadajo. Izvo-

ljeni od nas vseh, bodo zastopali tudi v višjem šolskem svetu interese nas vseh! Ker nastopimo na volitvah disciplinirano v interesu ugleda in koristi svojega

Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, poverjeništvo Ljubljana,

dne 10. januarja 1923.

Rudolf Dostal,
strokovni tajnik.

Mirko Fegic,
glavni blagajnik.

Ivan Dimnik,
urednik »Uč. Tov.«

Razpis volitev zastopnikov učiteljstva srednjih šol in učiteljskih ter meščanskih in ljudskih šol za višji šolski svet v Ljubljani.

Izza dne 1. februarja 1921 posluje v ozemlju Slovenije višji šolski svet v Ljubljani, ki je sestavljen po določilih kraljevske uredbe z dne 23. januarja 1921. (Službene Novine št. 40 iz leta 1921.).

Po členu 10. te uredbe, ki je bila predložena zakonodajnemu odboru ter je v smislu člena 130. ustave za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 28. junija 1921 postala zakon, ker odbor v postavljenem roku o njej ni izdal nobene odločbe, poteče poslovna doba višjega šolskega sveta in članov in namestnikov, ki se v smislu te uredbe imenujejo ali volijo samo za dveletno dobo, z dnem 31. januarja 1923.

Med člani, ki se volijo, sta v smislu člena 2., točke 6., dva zastopnika srednjih šol in učiteljskih in so v smislu čl. 2., točke 7., trije zastopniki učiteljev meščanskih in ljudskih šol. Za te člane se v smislu zadnjega odstavka člena 2. tudi volijo namestniki.

Člen 6. pa določa:

Zastopniki učiteljstva se volijo v dveh skupinah.

Skupina A.

V skupini učiteljev srednjih šol in učiteljskih voli vsak upravičenec enega zastopnika in enega namestnika.

Pravico voliti imajo v aktivni šolski službi na javnih srednjih šolah in učiteljskih

stanu in šolstva, smo uverjeni o častni izvolitvi enotne kandidatne liste, ki jo je soglasno sklenil širji sosvet, v katerega imenu izdajamo ta proglas!

šolskih nameščenih ravnatelji, profesorji in suplenti, za srednje šole in učiteljska usposobljeni telovadni učitelji in učitelji glasbe.

Profesorji in učitelji zasebnih srednjih šol in učiteljskih imajo volilno pravico le, če poučujejo najmanj 14 ur na teden. Za presojanje volilne pravice je merodajen urnik, ki je bil določen ob pričetku šolskega leta, v katero pade volitev. Ravnatelj ima volilno pravico tudi, če imajo manj učnih ur ali če so pouka prosti.

Izvoljena sta tista dva za zastopnika in za namestnika, ki imata največ glasov.

Skupina B.

V skupini učiteljev meščanskih in ljudskih šol voli vsak upravičenec dva zastopnika in dva namestnika.

Pravico voliti imajo v aktivni šolski službi na javnih meščanskih in ljudskih šolah nameščenih ali šolskim oblastvom prideljeni učitelji javnih meščanskih ali ljudskih šol z zrelostnim izpitom, nadalje učitelji na zasebnih meščanskih šolah, ki poučujejo najmanj 18 ur na teden, končno učitelji na zasebnih ljudskih šolah, ki imajo zrelostni izpit in jim je poverjen popolni razredni pouk.

Za zastopnike so izvoljeni tisti trije, ki imajo največ glasov. Enako se izvolijo namestniki.

Vadniški učitelji in učitelji meščanskih in ljudskih šol, ki poučujejo začasno

delo in gradiva. Metoda učenja je redno spremljana z dolgočasnostjo, enoličnostjo, ravnodušjem, ki uničuje interes in ovira šolo ter njen vpliv na notranji razvoj osebnosti.

3. Šola in metoda dela morata paziti na racionalni razvoj celega človeka, telesne in duševne sposobnosti, intelekt, duševnost in uglednost; šola učenja pa pretvori vse v »učenje«, začeni z veronaukom in poezijo.

4. Metoda dela se ravna po učenčevi sposobnosti in moči na posameznih stopnjah razvoja; šola učenja se na to ne ozira, skrbi samo, da pripomore k čim večjemu znanju.

5. Šola, z metodo dela, razvija človeka in ga napravi sposobnega za delo, bodisi za uporabo gotovega znanja, bodisi za ustvarjanje novega; ona izobrazuje razvija slutnje, občuteke, orientacije v predmetu; pazi na človekovo osebnost v najjačem razvoju. Šola in metoda učenja razvijata človeka, nagnjenega k učenju, in podvrženega k pasivnemu sprejemanju gotovega znanja; šola »učenja« orjantira v knjigah in sistemih, toda ne z vsakdanjim izkustvom, življenjem in vplivom prirode in družbe.

6. Metoda učenja: ali poviša nauk nad življenje, zanemara osebnost; ali pa ponižuje nauk na sredstvo v šolski prevari, a s tem navaja tudi na prevare v življenju.

7. Metoda dela računa z individualnimi sposobnostmi; metoda učenja dela nasilje tem sposobnostim, bodisi s kaznimi ali nagradami, bodisi z grožnjami in obljubami.

LISTEK.

V.:

„Metodika šole rada.“

(Dr. Jure Turič, prof. viš. ped. šk. v Zagrebu.)*

Knjiga je namenjena predvsem kot nekaj priročnik učiteljem osnovnih, meščanskih in nižjih srednjih šol ter ima namen določiti elemente izobrazbe in učni najti gradivo, iz kojega se morejo razviti ti elementi ter sredstva in predvsem način, potem kojega učenec z najmanjšim trudom in v najkrajšem času pridobi in tudi uveljavlja svojo izobrazbo. Teh smotrov pa »Metodika« ne podaja po nikaki šabloni, kajti učiteljevo delo, če hoče biti le trajno in uspešno, mora prilagoditi svoje postopanje vedno socialnim in ekonomskim prilikam šolskega kraja, prisojenim in prirojenim posebnostim posameznega učenca in miljeju, v katerem je učenec zrasel. Skratka: glavni pogoj uspeha pri šolskem delu je individualiziranje.

V uvodu, kjer govori pisatelj, o: nalogi pouka v splošnem, kojemu bodi podlaga princip samodelavnosti, poudarja važnost onih psihiških momentov, ki pridejo pri očitani metodi poseben v poštev. Zaznavati (zaniječivati) mora učenec hoté in samostojno; s pomočjo domiselnosti

(mašte) ustvarjati samostojno sestavljene predstave ki pa morajo odgovarjati resničnosti. Daje se mora potom pouka naučiti otroka, da samostojno in točno misli, t. j. umeti mora določiti posamezne predstave, analizirati in abstrahirati, kombinirati in vstvarjati relacije. Važna je tudi vezba spomina in predvsem način, kako si učenec prisvoji snov najlažje zapomni; pri tem naj opazi mehanske pripomočke sam. Tudi obliko, v kateri učenec najjasneje in najtočneje izrazi svoje misli, naj poišče samostojno. Pouk mora razvijati v učenca estetični čut (=elemente okusa); interes: empirijski za zbiranje iskustev z domiselnostjo in zaznavanjem, spekulativni za razjasnjevanje, simpatijski za umevanje tujega žitja, socialni za družbo in religijski za umevanje bistev izven tega sveta. Interes navaja k veselju do delu in je predpogoj za razvoj moralnega značaja. Šola upošteva tudi telesno stran; pazi mora na razvoj živčnega sistema, telesno moč; razviti težnjo za zdravjem in močjo, kot predpogojem za uspešno delo v življenju.

Vsebinska izobrazbe (Sadržaj obrazovanosti) razvija poglavlje svoboda in samostojnosti kot načina (narodove) človeške eksistence. Duh razvija svojo izobrazbenost (obrazovanost) pod vplivom človeške narave, prirode, družbe, države, lastnega in družbenega življenja. Šola uporablja kulturo in civilizacijo tako, da človeški duh zavestno deluje na razvoj prepričanja, plemenitih navad, elementov osvobodjenja, torej

vsebinske izobrazbe (=dakle sadržaja obrazovanosti). — Pouk naj zasleduje vedno posebne socialne smotre. Pravilno pojmovani interesi poedina zahtevajo, da se vsakdo pripravi za oni poklic (posel), za kojega ima največ sposobnosti. Že osnovna šola lahko upoti učenca na njegov bodoči poklic in daje s tem družbi največje ter najspretnije delavce. — Šola mora naučiti ceniti narodove kulturne dobrine pred tujimi in s tem razvijati v vseh članih naroda isti duh ter iste interese; s tem jih ujedinijuje in daje temelj družabnemu sožitju. To pa je že podlaga za civiliziranje, prilagodenje državni organizaciji, koja omogoča kulturno življenje. Važna naloga šolskega dela je, da učenec državo spozna in jo ceni. — Potrebno je tudi, da je kvaliteta izobrazbe ista za vse člane naroda, kajti takšna socialna in nacionalna vsebina (sadržaj) izobrazbe bo premostila plemenske, konfesionalne, socialne in ekonomske razlike.

V odstavku v metodi podaje pisatelj sliko o razliki med metodo »učenja« in metodo dela iz česar je jasno razvidno njegovo stališče napram stari šoli!

1. Metoda dela stremi za tem, da z malim znanjem čim bolje izvežba in razvije osebne sposobnosti in sile; metoda učenja pa gre za čim večjo množino znanja.

2. Metoda dela navaja učenca, da preživi življenje tudi v duševnem delovanju, vzbuja interes za isto, ter razvija osebnost pod vplivom

* Glej rubr. »Nove knjige i. dr. publikacije«.

na srednjih šolah in na učiteljskih, volijo v skupini B. Tudi učitelji na posebnih zavodih za gluho-nemce, slepce, za zanemarljivo ali slabo nadarjeno dečo, volijo v skupini B, dokler je šola podrejena nadzorstvu višjega šolskega sveta.

Glasuje se samo z uradnimi glasovnicami, ki jih izda ter s svojim uradnim pečatom opremi oddelek za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo. Glasovnice imajo za vsako skupino različno barvo ter nosijo tekoče številke.

V smislu člena 7. razpisnem volitve ter odredbam, da sprejemajo ravnateljstva srednjih šol, učiteljskih in meščanskih šol in vodstva ljudskih šol glasovnice do dvanajstih opoldne dne 22. januarja 1923.

Ob dvanajstih opoldne je volitev zaključena.

Ravnateljstva in šolska vodstva pa morajo volilne imenike in glasovnice tako odposlati volilnim odboroma na oddelku za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo v Ljubljani, da dosepejo najkasneje do dvanajstih opoldne dne 30. januarja 1923.

Učitelji ki začasno službujejo pri oddelku za prosveto in vere, na višjem šolskem svetu, pri knjigovodstvu deželne vlade, okrajnih šolskih svetih ali drugih javnih uradih in v interesu države delujočih korporacijah, nadalje učitelji, ki so na dopustu zaradi študij, izročijo glasovnice osebno ali jih pošljejo po pošti pristojnemu volilnemu odboru do dvanajstih opoldne dne 31. januarja 1923.

Da smejo izvrševati svojo volilno pravico, morajo naznaniti imena in naslove, oddelku za prosveto in vere, ki jim pošlje glasovnice.

Ob dvanajstih opoldne dne 30. januarja 1923 je sprejemanje glasovnic, predloženih po ravnateljih in šolskih vodstvih in oddanih naravnost po učiteljih, popolnoma zaključeno.

Ravnateljstva, šolska vodstva in posamezni učitelji, ki oddajo svoj glas v smislu ravnokar navedenih določil, morajo poslati volilne imenike in glasovnice priporočeno s povratnim receptom:

1. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (volilni odbor za višji šolski svet, skupina A),

ali

2. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (Volilni odbor za višji šolski svet, skupina B).

Člani volilnega odbora za skupino A so gospodje:

1. Dr. Janko Bezjak, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. profesor Ferdinand Marolt, glavni učitelj na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani;

4. Josip Osana, prof. na II. državni gimnaziji v Ljubljani.

Člani volilnega odbora za skupino B so gospodje:

1. Engelbert Gangl, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. Julij Slapšak, vodja ljudske šole;

4. Franc Škulj, učitelj na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani.

Vse druge odredbe, ki so potrebne za pripravo volitev, izda ravnateljstvom

srednjih šol in učiteljskih in okrajnih šolskim svetom predsedstvo višjega šolskega sveta v Ljubljani, ki tudi pošlje potrebno število uradnih glasovnic.

V Ljubljani, dne 3. jan. 1923.

Pokrajnska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere.

Pokrajnski namestnik:
Ivan Hribar s. r.

Pravilnik o postopku pri upokojanju nastavnikov in uradnikov ministrstva za prosveto po členu 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922.*

Na podstavi člena 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922. »Službene Novine« št. 125 z dne 10. junija 1922.** predpisujem po svoji odločbi S. N. br. 13.194 z dne 7. septembra, po pristanku gospoda ministra za finance D. R. br. 126.888 z dne 7. septembra 1922 in na predlog odredene strokovne komisije za reguliranje upokojanja nastopno:

Člen 1.

Kdor prosi za upokoje, mora predložiti ministrstvu za prosveto prošnjo z vsemi listinami o svojem službovanju, na katerih podstavi prosi za upokoje. Vse listine mora predložiti v izvorniku in še v dveh vernih prepisih brez taks.

Člen 2.

Finančni referent dotičnega oddelka pri ministrstvu za prosveto vroči prošnjo z vsemi prilogami vred statističnemu odseku ministrstva za prosveto, da primerja listine s prošilčevim službenim listom, ugotovi netočne navedbe ter jih uradoma popravi, zahteva nove potrebne listine in overi, ko vse te podatke pregleda in potrdi, prepise listin ter vrne izvornike prošilcu, potem pa izdela na podstavi dokumentiranih podatkov prepise vseh listin, priloživi rešitev o prošilčevi upokojitvi za podpis ministra za prosveto ali njegovega pooblaščenega organa.

Izvornik rešitve se priloži k aktom za glavno kontrolo in na njeni podstavi se izda razpis za prošilčev razrešitev od aktivne službe in potrdilo za prošilca: o priznanih službenih letih, vstevnih za pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe po členu 117., odnosno 119. To potrdilo mora kot pristojen podpisati minister za prosveto ali njegov pooblaščen organ ter ga izdati prošilcu; s prepisom tega potrdila pa se mora obvestiti glavna kontrola po šabloni glavne kontrole.

Člen 3.

Prepisi vseh listin v enem izvodu se položijo v arhiv statističnega odseka, njih drugi izvod s prošnjo za upokoje, s prepisom rešitve o prošilčevi upokojitvi, s prepisom potrdila o priznanih službenih

* Razglašen v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 257, izdanih dne 16. novembra 1922.

** Uradni list pod št. 248 in št. 112.

letih, vstevnih za njegovo pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe, pa se vroči računovodstvu ministrstva za prosveto, da iznova vse izračuna na podstavi podatkov iz statističnega odseka in listin ter sestavi pokojninsko listo (razpredelnico).

Ko računovodstvo vse to izvrši, vroči vse akte glavni kontroli v pregled.

Člen 4.

Glavna kontrola pregleda na podstavi člena 95. svojega zakona vse akte ter poda svoje pripombe, če jih je kaj; če jih ni, vrne s to pripombo akte ministru za prosveto, finančni referent dotičnega oddelka v ministrstvu za prosveto pa izdela na podstavi vsega naloga za ministra za finance (za generalno direkcijo državnega računovodstva) s prošnjo, naj se otvori kredit in prične izplačevanje pokojnine. Ta dopis podpisuje minister za prosveto, odnosno njegov pooblaščen organ, kot nakazovalec prve stopnje, dopisu pa se prilože vsi akti, ki ostanejo potem v arhivu ministrstva za finance.

Ta pravilnik naj se razglaši v »Službenih Novinah« ter z razpisom priobči vsem pokrajinskim upravam v kraljevini, nadalje direktorjem, oblastnim inspektorjem, šolskim nadzornikom in upraviteljem vseh šol v Srbiji, Črni gori in Vojvodini.

V Beogradu, dne 6. nov. 1922.

Minister za prosveto: Sv. Prbičević s. r.

Vestnik meščanskih šol.

—c Doklade za učiteljstvo meščanskih šol? Listi so prinesli poročilo, da je finančni minister dovolil 9 milijonov kron za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji. Da ne bo nesporazumljenja, da je to kakšna nova doklada za učiteljstvo meščanskih šol, naj služi sledeče pojasnilo: Državni proračun izdatkov za prosveto v Sloveniji je pomanjkljiv in dovoljeni krediti za razne postojanke nezadostni. Tako znaša dovoljeni kredit za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji 738.139.50 Din, fiktivna potreba pa 1.628.630 Din. Dovoljeni kredit bi bil v januarju izčrpan in brez povečanja tega kredita učiteljstvo meščanskih šol ne bi dobilo draginjskih dokladov za celi mesec januar, temveč samo do tistega dneva, do katerega zadostuje kredit. Zato se morajo ti krediti s posebnimi odloki finančnega ministra povečati. To se je zgodilo novembra za ljubljansko gledališče (1 milijon kron), koncem decembra pa za meščanske šole in še enkrat za gledališče (skupaj 9 milijonov kron). Isto se bo moralo ponavljati v bodočih mesecih za druge šole. To torej niso nove doklade, ampak navadne draginjske doklade, kakor jih imajo vsi državni uslužbenci. Izplačilo teh dokladov učiteljstvu meščanskih šol se je omogočilo s povečanjem tozadavnega kredita.

Iz Jugoslavije.

— Kljub izjavi tov. L. Jelenca na seji širjega sosveta v zadevi zastopstva ravnatelja Humeka na zadnji seji višjega šolskega sveta se namenoma zlobno vzdružuje neresnična trditelj in se razširja celo vesti, da je naš list poročal neresni-

co. Izjavljamo, da bomo proti zlobnim razširjevalcem teh vestí nastopili z največjo brezobzirnostjo in bomo razširjevalce lažljivih vestí postavili pred javnost. Apeliramo na kolegialnost ravnatelja Humeka in ga pozivamo, da sam izjavi in napravi konec razširjenju teh neresničnih vestí in operiranju s takimi podlimi sredstvi.

— Vse one, ki v.d.j.o v našem donatisku članka »Poziv inteligenci« iz »Kmetijskega lista« kak političen akt, moramo potolažiti in jim pomiriti nepotrebne skrbi. Stojimo slej kakor prej dosledno na stališču zasledovanja svojega zgolj kulturno-prosvetnega programa in zato smo ponatisnili tudi ta članek le zaradi orientacije v narodno-prosvetnem delu ter izključno zaradi tega članka. — Enako moramo izjaviti, da donatisk članka »Dajte nam kmetijsko naobrazbenega učiteljstva ni naperjen proti nikaki osebi in smo bili daleč odstranjeni od tega pri donatisku. Vemo, da vrše tozadevno sedanje učne osebe na učiteljskem v polni meri svojo dolžnost v smislu predpisov in po sedanjih predpisih pouka in ustroju učiteljskega. Stojimo zgolj na principijelnem stališču reforme učiteljske, pri čemer seveda tudi ni izvzet pouk v narodno-gospodarski smeri, zaradi česar je bil za nas članek aktualen ter vidimo v njem zatorej le kritiko sistema in ne oseb.

— Novi predpisi za upokoje. V današnji številki prinašamo novo odredbo glede predpisov za sestavo prošelj in postopanja glede upokoje. — Predpisi so zelo, zelo birokratični in bodo sigurno velika coklja pri upokojevalcih, zato jih ne moremo pozdravljati.

— Ker mnogi ne vedo, kam je pošiljati obveznice 7% drž. posojila kot darilo »Učiteljskemu konviktu«, sporočamo, da zadošča naslov: »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

— Nov projekt zakona za ljudske šole. Listi poročajo sledečo vest, o katere istinosti pa še do danes mi nimamo poročila: Ministrstvo prosvete je po poročilih beografskih listov imenovalo posebno komisijo, ki ima nalogo, da izdela nov osnutek zakona za ljudske šole.

— Poziv tovarišicam! Društvo slovenskih učiteljic v Ljubljani se je zavezalo prispevati za »Dečji dom« 10.000 K, da slovenske učiteljice ne zaostanejo za drugimi darovalci in se oddolže, da po svojih skromnih močeh pripomorejo k uresničenju te prepotrebne ustanove. Ker pa društvena blagajna ne premore take vsote, (članice je malo, članarina nizka) se je na zadnjem občnem zboru sklenilo nabirati razne predmete, predvsem ročna dela in jih potem razprodati. Treba je seveda vzajemnega sodelovanja vseh tovarišic, da zberemo omenjeno vsoto. Ako daruje vsaka vsaj en predmet, še tako skromen in neznamen, ki jih morda leži doma nerabljen, mogoče jih ima več takih — vse je dobrodošlo. Lahko nabira darove tudi drugje — ali jih izdelajo šolski otroci, ki pod spretnim vodstvom marsikaj zmorejo. Samo dobre volje je treba in šlo bo! — Razprodaja se bo vršila 1. v velikonočnih počitnicah — 2. ob sklepu šol. leta. Naj se torej blagovolijo vpoštevati ta dva roka pri pošiljanju prispevkov, ki se tudi lahko osebno oddajo. Naslov: Gdčna Marija Meško, učiteljica žen. roč. del na I. mestni dekl. meščanski šoli v Ljubljani.

K organizaciji šole spada še vprašanje šol za žensko mladino. Socialni interesi in bodočnost naroda zahtevajo, da šola razvija deklarirano harmonično moč, sposobnost, sploh vsa duševna in telesna svojstva, kakor to zahteva njen naravni poklic: materinstvo.

Disciplina v šoli naj vzdržuje samo igra in delo ter zrela in razborita uvidevnost vseh učencev in učiteljeva avtoriteta. Rušijo disciplino predolgo in prenaporno delo, množina učencev, tesni prostori in druge neudobnosti; dalje nasilnost učiteljeva in vsi predpisi, ki omejujejo svobodo samo zaradi vnanjega, formalnega šablonskega reda. Učitelj in organizacija učencev varujejo disciplino in določajo kazni, ki pa ne smejo biti take, da izzovejo odpor, temveč uvidevnost in poboljšanje. — Tudi šolski prostori se morajo prilagoditi načinu pouka, oziroma dela, tako da se pouk vrši nekako v oddelkih in je nerazdeljen.

Glavna vsebina knjige je metodika posameznih predmetov, ki jih razvrsti pisatelj sledeče: jezikoslovje, zgodovina, zemljepis, tuji jeziki, biologija, kemija, mineralogija in geologija, fizika, računstvo, geometrija, risanje, ročno delo, početni stvarni pouk, nauk o človeku, čitanje in pisanje, gimnastika, petje.

Pri vseh predmetih najprej zgovinski pregled razvoja dotičnega predmeta ter prehaja nato k ualgi predmeta v osnovni, nižji srednji in meščanski šoli; našteva učne pripomočke, za-

Principi metodike dela:

1. Delo bodi uravnano po začetni zavesti učenčevi; njegov duh se mora najprej zamisliti v predmet pouka, da ga prisvoji popolnoma, jasno in trajno, a potem mora stremiti za vstvarjanjem svestnih pojavov pod vplivom tega novega faktorja.

2. Učenec mora za časa pouka živeti od občutkov, (osjećajev) čuvstev, težej, sklepov, izvrševanja sklepov (smotrskih predstav), koje so v zvezi s predmetom pouka, ker je to pogoj, da njegov duh stvari in trajno obdrži dotični predmet (obrazovani element). Zato mora najti učitelj oni del otrokovega iskustva, potrebo, željo, na podlagi katere pouk razvije svoje delo, da prenese predmet v sfero učenčevih interesov, a potem vse uravnava tako, da skuša učenec sam vse opaziti, da išče misel, pomoč, kretjno roko, smisel pojasnjevanja, in ko vse zbere, tedaj začuti potrebo, da stvori svojo sodbo na podlagi novih doživljajev in pojavov.

3. Učitelj mora paziti na razvoj posameznih dejanj, navad in svojstev, ki so del človeške izobrazbe, da more tako oceniti stopnjo relativne dovršenosti v posameznem učencu. Posebno se mora pri tem paziti na stopnjo razvoja sledečih duševnih zmožnosti: pozornosti, domišelnosti, spomina, pravilnega gibanja rok, vstvarjanja analitičnih in sintetičnih sodb in sklepov, razuma domišelnosti, pozorovanje svoje zavesti, tuje, družabne, originalne asocijacije in

vstvarjanja. Metodika posameznega predmeta mora na to navajati, a pouk in pomoč učencu pri samostojnem delu daje priložnost za to delo. (To točko je pisatelj že obširneje obdelal takoj na 2. strani knjige, kjer govori o razvoju in vpoštevajanju duševnih zmožnosti.)

4. Učitelj mora vedno paziti na stanje celega razreda in na posameznika v vsakem času pouka: čilost, zanimanje, razpoloženje; utrujenost, nerazpoloženje. (Odmor, razvedrilo, itd.)

Posebnost »Metodike« je tudi način polaganja izpitov. Glavni letni izpit je delo samo, katero naj odloči, ali je učenec sposoben za nadaljnje delo. Izpit se vrši kot delo, ne kot reprodukcija znanja. Uveriti mora učenca, da napreduje v svojem delu. Koncem vsakega šolskega odseka mora izpit ugotoviti za katero vrsto pouka je učenec sposoben. Izpit se nadalje uravnava tako, da dela učenec sam na nepoznanem gradivu in samostojno, v kolikor se je izvežbal na dosedanjem gradivu. (N. pr., določiti razliko med dvema rastlinama po stopnji sličnosti; najti po primerjavi gramatično pravilo.)

Novost za sedanji šolski sistem pri nas in v Srednji Evropi sploh nam prikazuje tudi šolska organizacija. Pouk naj si navzame značaj igre. Izbrano gradivo, način in mera bivanja v šoli ter metoda morejo dati pouku značaj igre. Prva stopnja igranja traja približno do 10. leta in jo dete preživlja nekako podzavedno, brez kake zunanje kontrole. Pri tem se predvsem razvijajo telesni organi, pa tudi domišelnost,

mišljenje, presojanje. Druga stopnja igre pa traja nekako do 12.—14. leta in ji postanejo glavni predmet zunanji objekti in pojavi. Igra pospešuje na prvi stopnji zlasti zmožnost pri delu, druga stopnja pa posreduje mnogo za pridobivanje konkretnega znanja. Otrok uplete med domače igranje ono, kar se je naučil v šoli. Domače vaje pa se ne smejo pretvoriti v prisilno ali nagrajeno delo. Vsi predmeti se ne pretvorijo enako uspešno v igro, n. pr. tuji jeziki. — Predmeti igranja v prvem »odseku« pouka ne izhajajo iz neposrednega iskustva; zato se imenuje to analitični pouk, ker samo analizira iskustvo in kar najde gotovega, na tem vežba telesno delo čuvstva (osjećanje) in ostalo duševno delo.

Vsa snov se mora koncentrirati po posameznih izobrazilnih elementih (elementata obrazovanosti), a ti morajo biti med seboj skladni in izbrani iz vseh panog pouka.

V šoli dela (delavni šoli) dela učenec hote, ker mu je ucepljena zavest, da to potrebuje za življenje, v šoli »učenja« radi ocene. (Že navajal parkrat.) Nato omenja šolo za poljedelsko mladino, (traja 3—4 leta), šolo za mehanične duševne delavce, to je srednja ali takozv. meščanska šola. Strokovno izobrazbo, strokovne šole ali tečaje.

Vsak predmet mora priti vsak dan na vrsto, tudi mehanične vaje so potrebne.